Päivämäärä
10.6.2013

Dnro
649/023/2013

Geodeettinen laitos

Viite Talousarvioasetus (524/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO GEODEETTISEN LAITOKSEN VUODEN 2012 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Yleistä

Ministeriön kannanotto Geodeettisen laitoksen (GL) toiminnasta perustuu GL:n vuoden 2012 tilinpäätösasiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2012 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella GL:n vuoden 2012 tilinpäätökseen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Geodeettisen laitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus perustuu kansainvälisesti korkeatasoiseen maanmittaus-, paikannus- ja kaukokartoitusalan tutkimukseen sekä siihen perustuvaan kansalliseen ja kansainväliseen asiantuntijatyöhön. Laitoksen toimet tukevat suoraan tai välillisesti myös kuntien, yksityisten yritysten ja lähes kaikkien toimialojen piirissä tapahtuvaa paikkatietotekniikan ja paikantamisen hyödyntämiseen perustuvaa toimintaa.

Merkittävimmät vuoden 2012 tutkimushankkeet ja asiantuntijatehtävät sekä niihin liittyvät tavoitteet on eritelty laitoksen tulossopimuksen liitteessä. Hankkeiden toteuttaminen vuonna 2012 on kuvattu kattavasti tilinpäätöksen yhteydessä olevassa toimintakertomuksessa. Geodeettinen laitos jatkoi vuonna 2012 monia monivuotisia tutkimushankkeita ja käynnisti uusia tutkimushankkeita. Uusia hankkeita käynnistettiin mm. maan asennon muutosten ja maankuoren liikkeiden tutkimuksessa, ilmakuvauksella tuotettavien maan pintamallien kehittämisessä, uusien tutkasatelliittien kuvien käytössä ympäristön seurantaan ja automaattisen satoarvioinnin kehittämisessä. Hankkeet ovat tilinpäätöksen mukaan edenneet lähes poikkeuksetta suunnitelmien mukaisesti. Joitakin osa-hankkeita ei voitu käynnistää suunnitelmien mukaisesti, koska hankkeiden ulkopuolinen rahoitus ei toteutunut.

Geodeettinen laitos on tukenut kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin rakentamista toimimalla asiantuntijana Paikkatietoasiain neuvottelukunnassa, osallistumalla paikkatietoalan JHS-työhön, INSPIRE-direktiivin toteutukseen, Avaruusasiain neuvottelukunnan sihteeristön ja Galileo-ryhmän sekä LYNETin yhteistyöhön.

Laitos käynnisti monivuotisen (2012-2016) Metsähovin tutkimusaseman ja tutkimusinfrastruktuurin korjaus- ja uudistamishankkeen, joka parantaa merkittävästi laitoksen toimintaedellytyksiä mm. kansainvälisissä tutkimushankkeissa ja kansallisten paikannuspalveluiden kehittämisessä. Laitos liittyi

osakkaaksi Energia ja Ympäristöalan strategisen huippuosaamisen keskittymään (SHOK) Cleen Oy:hyn vuoden 2012 aikana.

Ministeriön kannanotto

Geodeettinen laitos pystyi toteuttamaan kaikki kansalliset vaikuttavuustavoitteiden edellyttämät tehtävät ja samalla laitos pystyi toiminnallaan merkittävästi tukemaan sekä kansallisen että Euroopan tason paikkatietoinfrastruktuurin käyttöä ja kehittämistä. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Geodeettinen laitos on suoriutunut tavoitteista sopimuksen edellyttämällä tavalla.

b) Toiminnallinen tehokkuus, mm. tuottavuusohjelman toteutuminen

Geodeettinen laitos on vuonna 2012 säilyttänyt tutkimustoiminnan tehokkuuden ja volyymin korkealla tasolla. Sekä maksullisen toiminnan että yhteisrahoitteisen toiminnan tulotavoitteet ylitettiin selkeästi.

Geodeettisen laitoksen ulkopuolisen rahoituksen kokonaistavoite 1,8 M€ ylitettiin selkeästi. Vuoden 2012 toteutuma oli 2,88 M€ eli tavoite ylitettiin 60 %:lla. Kasvua edellisestä vuodesta oli noin 19 %. Ulkopuolisen rahoituksen osuus laitoksen kokonaiskustannuksista oli 33 %, joka ylitti tulostavoitteen (31%).

Laitoksen toiminnan kulut olivat vuonna 2012 yhteensä 7,1 M€. Laitoksen kokonaiskustannukset nousivat edellisestä vuodesta n. 760 000 € (12 %). Merkittävimmän osan noususta muodostavat henkilöstökulut (390 000 €) ja ostot (314 000 €). Kohonneet henkilöstökulut liittyvät ulkopuolisella rahoituksella toteutettujen hankkeiden lisääntymiseen ja kohonneet ostokustannukset mm. Metsähovin tutkimusaseman kehittämishankkeeseen.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Geodeettisen laitos täytti hyvin tehokkuuden ja tuottavuuden vaatimukset. Yleisen taloustilanteen heikkenemisen, rahoituskehysten tiukkenemisen ja tutkimusrahoituksen mahdollisen rakenteellisen muutoksen vuoksi laitoksen on syytä varautua ulkopuolisen tutkimusrahoituksen saamisen vaikeutumiseen. Laitoksen tulee myös kehittää hankkeiden työmäärien arviointia ja pyrkiä varmistamaan omien resurssien riittävyys ja hankkeiden kustannusvastaavuus.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Kehitettyjen tutkimusmenetelmien ja laitteiden määrä vuonna 2012 oli 36, joka ylitti selvästi tulossopimuksen mukaisen määrän (19 kpl). Mittanormaalilaboratoriona tehtyjen töiden määrä oli 79 kpl, mikä ylitti selkeästi tavoitteen (20). Erilaisia asiantuntijatehtäviä kirjattiin yhteensä 106.

Laitoksen julkaisutoiminta oli kokonaisuudessaan hieman alhaisemmalla tasolla kuin edellisinä vuosina. Vuonna 2012 julkaistiin yhteensä 179 erilaista julkaisua. Näistä referoitujen artikkeleiden määrä oli 62, mikä ylittää hieman asetetun tavoitteen (60). Hyväksyttyjä tutkimushakemuksia oli vuonna 2012 37 % haetuista, joka ylittää selvästi tulossopimuksen tavoitetason 30 %. Vuoden lopussa Geodeettisen laitoksen asema sekä koti- että ulkomaisessa tutkimuskentässä oli hyvä.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriön katsoo, että laitos on saavuttanut tavoitteensa hyvin. Laitos on onnistunut säilyttämään julkaisutoimintansa volyymin ja laadun korkealla tasolla, edistämään laitoksen näkyvyyttä monin eri tavoin ja parantamaan toimialansa tutkimustiedon hyödynnettävyyttä. Mittanormaalitoiminnan tuloksiin on kiinnitetty huomiota viime vuoden kannanoton mukaisesti ja onnistuttu nostamaan toiminta edellisvuosien tasolle. Ministeriö toteaa, että laitoksen yhtenä ydintehtävänä on edistää geodeettisten, geoinformatiikan ja kaukokartoituksen menetelmien ja laitteiden käyttöönottoa erityisesti paikkatietojen hankinnassa ja käsittelyssä. Tästä syys-

tä nykyistä tulosmittaria 'Kehitetyt tutkimuslaitteet ja menetelmät' tulisi laajentaa ydintehtävän mukaiseksi (esim. Kehitetyt laitteet ja menetelmät) ja kuvata kehitystyön tulokset nykyistä tarkemmin.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilötyövuosien määrä (80,7 htv) ylitti kehyksen (77) ja nousi edellisestä vuodesta (+4,7 htv). Ulkopuolisella rahoituksella toteutettujen hankkeiden lisääntyminen selittää lähes kokonaan sekä henkilötyövuosien kasvun että määräaikaisen henkilöstön lisääntymisen.

Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi vuonna 2012 oli 3.3. Tulosta ei voida kuitenkaan verrata edellisten suosien tuloksiin, koska mittausta ei ole tehty säännöllisesti. Henkilöstön sairauspoissaolot laskivat edelleen edellisestä vuodesta. Sairauspäiviä oli 3,0 (/htv), joista 87 % oli lyhyitä 1-3 sairauspäivän tapauksia.

Ministeriön kannanotto

Geodeettinen laitos on onnistunut henkisten voimavarojen kehittämisessä ja hallinnassa hyvin. Kyetäkseen toimimaan strategisen visionsa mukaisesti johtavana eurooppalaisena paikkatietoalan tutkimuslaitoksena, Geodeettisessa laitoksessa tulee olla riittävä määrä tutkijakoulutuksen sekä korkeakoulu- ja yliopistotason suorittaneita työntekijöitä. Tutkijakoulutuksen sekä korkeakoulu- ja yliopistotason suorittaneita työntekijöitä on nyt 84.5 % henkilöstöstä, mitä voidaan pitää hyvänä tasona. Henkilöstön melko tasainen ikäjakauma mahdollistaa lisäksi tehokkaan verkostoitumisen ja olemassa olevan tietotaidon joustavan siirron vanhemmalta tutkijakunnalta nuoremmalle. Laitoksen tulevaisuuden haasteena on pitää tutkijakoulutetun henkilökunnan osuus vähintään saavutetulla tasolla. Erityistä huomiota tulee edelleen kiinnittää tutkijoiden ja samalla koko laitoksen kansainvälistymisen edistämiseen. Laitoksen tulee kiinnittää huomiota henkilötyövuosikiintiönsä noudattamiseen ja määräaikaisen henkilöstön käyttöön.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Geodeettisen laitoksen vuoden 2012 tilinpäätös on riittävän kattava ja se sisältää talousarvioasetuksen mukaiset tiedot. Tilinpäätöksessä toiminnallinen tehokkuus on kuvattu pääosin riittävän yksityiskohtaisesti.

Tilinpäätöksen raportointitavan kehittämistä tulee edelleen jatkaa tilinpäätöksen yleisen informatiivisuuden ja tulossopimuksen mukaisen tavoitteiden selkeän ja kattavan raportoinnin varmistamiseksi. Kustannusvastaavuuslaskelmia on selkeytetty edellisen vuoden kannanoton mukaisesti. Geodeettisen laitoksen tulee edelleen kiinnittää huomiota kaikkien tulossopimuksen mukaisten tavoite- ja tulostietojen esittämiseen kaikilta tulossopimuksen osa-alueilta. Tilinpäätöksen tulee antaa selkeä kuva siitä, mitä tulostavoitteita Geodeettisella laitoksella oli ja miten niissä onnistuttiin myös tärkeimpien hankkeiden tasolla. Hankekohtainen raportointi tulee siirtää liitteeksi yhtenäisesti tulossopimuksen kanssa, kuten jo edellisen vuoden kannanotossa todettiin.

Geodeettisen laitoksen tulee lisäksi varmentaa, että tilintarkastajan aikaisemmin esille tuomat huomautukset mm. yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannuksiin sisältyvien korkokustannusten käsittelyssä on otettu huomioon.

3. Ministeriön esitys laitoksen toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että laitoksen tulee edelleen priorisoida ja suunnata tutkimus- ja asiantuntijatoimintaansa siten, että se on selkeästi kytkettävissä alan kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden, strategioiden ja toimintamallien kehittämiseen, määrittelyyn ja toteuttamiseen. Myös maksullisen toiminnan tulee pääsääntöisesti tukea näitä laitoksen toiminnan yleisiä tavoitteita.

Ministeriö esittää, että laitoksen tulee jatkaa tehokkaasti uusitun strategiansa tasapainoista toimeenpanoa siinä määritellyn toimeenpano-, seuranta ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Erityistä huomiota on kiinnitettävä asiantuntemuksen ja resurssien tehokkaaseen käyttöön eri osaamisalueiden kesken.

Ministeriö katsoo, että laitoksen tulee varautua ja valmistautua sektoritutkimuksen rakenteellisen uudistuksen vaikutuksiin, jotka voivat liittyä sekä organisointiin että rahoitukseen.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston / laitoksen tuloksellisuuden parantamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii osaltaan huolehtimaan, että Geodeettisen laitoksen toiminnalla säilyvät riittävät edellytykset kehitettäessä tutkimustoimintaa ja -yhteistyötä sekä uusia yhteisrahoitteisia toimintamalleja. Lisäksi ministeriö pyrkii lainsäädännöllisin ja hallinnollisin keinoin edistämään Geodeettisen laitoksen strategiassa kuvattujen tavoitteiden toteuttamista mm. tulossopimusta edelleen kehittämällä.

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen

Osastopäällikkö Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
HSO/Talousyksikkö